

Nr 685

Av herr **Wallmark**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 52, angående riktlinjer för arbetsmarknadspolitiken, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 834 i Andra kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 52 föreslås att medelsanvisningen till omskolningsverksamhet ökas med 38 milj. kr. till totalt 180 milj. kr. Denna kostnadsökning motiveras bl. a. av ett beräknat ökat behov av omskolning.

Kurskostnader och utbildningsbidrag på detta område uppgår tillsammans till över 4000 kr. per utbildad. Utbildningens längd varierar mellan två månader och två år med tyngdpunkt på 6—12 månader. Enligt statistik från februari 1966 var ca 20 000 personer under omskolning då, men av dessa var endast ca 3 400 under utbildning i företag; övriga deltog i centralt ordnade kurser. Det är att märka att hela antalet personer under utbildning i företag hänför sig till s. k. lokaliseringsföretag, varför någon omskolningsverksamhet i övrigt ej bedrivs vid företagen i landet.

Den grundfaktor som i första hand bestämmer den totala utbildningskostnaden per person är utbildningens längd. Den är emellertid också avgörande för den totala utbildningskapaciteten och för investeringsbehovet i lokaler och maskinutrustning.

Erfarenheterna från vissa industriföretag, som sedan flera år anordnat inskolningskurser för nyanställda utan bransch- eller yrkeserfarenhet, pekar på att en grundskolning på 2—3 månader ofta är tillräcklig för att vederbörande skall kunna placeras i ett produktionsarbete. Detta innebär givetvis icke att vederbörande erhållit en yrkesutbildning i traditionell mening. Utbildningen syftar endast till att ge en sådan yrkeskunskap, att eleven är kapabel att klara ett ackordsarbete exempelvis som borrhare, fräsare, svarvare, slipare. Den fortsatta utbildningen sker därefter i det ordinarie arbetet. I detta sammanhang bör erinras om att huvuddelen av inskolningen av nyanställd arbetskraft inom företagen fortfarande sker och kan ske direkt på arbetsplatsen och att fortbildningen även i framtiden huvudsakligen kommer att ske och lämpligast sker i det egentliga arbetet ute på arbetsplatserna. En sådan begränsad målsättning vid utbildning av arbetslösa torde tillgodose såväl den arbetslöses önskan att få en sådan yrkeskunskap, att han har förståelse för och förmåga att utföra sin tilltänkta nya arbetsuppgift och relativt snabbt komma upp i normal arbetsförtjänst, som arbetsgivarens behov att få en medarbetare som redan från början kan utföra en meningsfull produktionsinsats vid de allt dyrare maskinerna.

Givetvis är det icke möjligt att minska alla kursernas längd till 2—3 månader. Flertalet torde dock kunna avkortas utan svårighet. Detta skulle innebära såväl lägre kurskostnader som mindre kursbidrag per utbildad person.

Av intresse i detta sammanhang är följande uttalande från arbetsmarknadsverkets sida i informationsskriften "Dagens och morgondagens arbetsmarknad": "Kostnadsökningen kan reduceras genom att anlita billigare och även bättre omskolningsmetoder än nu. AMS strävar nämligen efter att mer och mer ordna omskolning av arbetskraften i samarbete med näringslivet och direkt i produktionen, varvid arbetskraften utbildas efter produktionens krav. Därigenom blir omskolningen snabbare och i regel också bättre. Merendels kan den också göras till väsentligt lägre kostnader än de särskilda kurser som skol- och arbetsmarknadsmyndigheterna anordnar."

Den utbildning som för närvarande sker vid företagen inskränker sig, som tidigare nämnts, till omskolning vid s. k. lokaliseringsföretag och omfattade i februari ca 17 % av samtliga som var under omskolning. Det torde vara ett gemensamt intresse för alla parter att den andel av omskolningen som sker vid företagen ökas och kommer att omfatta även andra företag än lokaliseringsföretag. Möjligheterna härtill torde i icke ringa mån bero på viljan att sänka utbildningsmålet till en praktiskt genomförbar nivå och öka samhällets andel av företagets utbildningskostnader. Statens kostnader för varje omskolad person kommer att märkbart sjunka i takt med en sådan omfördelning av omskolningsverksamheten. Härtill kommer att personer som omskolas i företagen erhåller avtalsenlig lön under hela skoltiden, vilket i sin tur bör innebära att behovet av utbildningsbidrag minskar.

En successiv omläggning av omskolningsverksamheten i ovan antydd riktning torde utan större svårigheter kunna genomföras från början av budgetåret 1966/67. Såväl den föreslagna åtgärden att minska kurstidernas längd som att successivt söka överföra en större andel av omskolningsverksamheten till företagen torde var för sig innebära betydande kostnadsminskningar utan att målsättningen om antalet omskolade personer under budgetåret behöver åsidosättas. Jag uppskattar dessa kostnadsminskningar till minst 15 milj. kr.

Under hänvisning till det ovan anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att till *Omskolning m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 000 kronor.

Stockholm den 31 mars 1966

Gunnar Wallmark (h)